

4. évfolyam 2021.03.02.

Teams-re feltöltöttem, ott is lehet visszaküldeni.

e-mail: hkrisza@gmail.com

A szüret időpontja a 18-19. században valamilyen jeles naphoz kötődött Szent Mihálytól (szept. 29.) Simon-Júdás napjáig (okt. 28.). Az Alföld több vidékén Szent Mihály-napkor kezdték a szüretet. A Dunántúl nagy részén és Erdélyben Terézia (okt. 15.), a Balaton és Kőszeg vidékén Orsolya (okt. 21.), Tokaj-Hegyalján Simon-Júdás napján (okt. 28.).

A szüret a parasztgazdaságban kölcsönös segítséggel végzett társasmunka, a városi szőlő-monokultúras gazdaságban általában bérmunka, a 19. század közepe előtt a földesúri szőlőkben főként robotmunka. A kisebb szőlőkben a család ma is meghívott segítőkkel szüretel. A házigazda, a tulajdonos vendégül látja a szüretelőket étellel-itallal, a szőlőből, mustból kóstolót vihetnek haza. Bortermő vidékeken nagyobb szabású mulatságokat, szüreti felvonulásokat rendeztek. A 16-17. században a szüret idejére a törvénykezést is beszüntették.

A századfordulón a szüreti felvonulásokat, akárcsak az aratásit, miniszteri rendelettel egységesítették és szabályozták, mintául véve a 18 -19. századi uradalmi szőlőmunkások szokásait. A **szüreti szokások** a szőlőszedés utolsó napjához, a végzéshez kapcsolódtak: az uraság megköltözése; szüreti koszorú elkészítése; a koszorúvivők leöntése vízzel; az uraság köszöntése verses rigmusokkal; a legjobb szedők megajándékozása, pl. kendőkkel; végzéstánc, multság. Közvetlen a szüret után gyakori volt a fiatalság szüreti bállal végződő felvonulása.

A Tokaj-Hegyalján és Szécsényben megrendezett szüreti multságok ma is élnek, idegenforgalmi látványosságok. A felvonulás élén két leány halad, köztük egy legény, aki az ún. kapascímert viszi. Mögöttük megy a két sáfár, utánuk pedig két legény a baksus figuráját viszi. A baksus (Bachus) hordón keresztbe tett lábbal ülő figura, lopótökkel és pohárral. Őket követik a szőlőkoszorút vivő lányok. Leányok, legények, gyerekek kereplővel zajonganak. A felvonulás résztvevői között maszkos alakok is vannak, pl. nőnek öltözött férfi, aki a nézők karjára rafiát köt, s akinek megváltásképpen fizetni kell. A felvonuláshoz tartozott a bodnártánc, más néven kádártánc.

Tiszafüreden (Heves vármegye) a menet élén lovas legények haladtak, utánuk a bíró, bíróné, a kisbíró dobbal, majd a szüretelő lányok és legények, azután a cigányzenészek. A felvonulás befejezése után a résztvevők közös multságot rendeztek, majd többnyire hajnalig táncoltak. Szécsényben már több mint 100 éves a hagyományos szüreti felvonulás és körtánc.

Hallgasd meg ezt a rábaközi dalt: https://www.youtube.com/watch?v=BYIh63c0lh0&ab_channel=nkzsuzsa

1. Mely jeles napokhoz van kötve a szüret kezdete? (4)
2. A házigazda mivel kínálta a szüretelőket?
3. Milyen szüreti szokások voltak?
4. Ki volt baksus (Bachus)? interneten nézz utána
5. Kik vonultak fel? (sorrend nem fontos)